

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»
XVIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XVIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»**

**PROCEEDINGS
of the XVIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»**

**2023
Астана**

УДК 001+37
ББК 72+74
G99

«GYLYM JÁNE BILIM – 2023» студенттер мен жас ғалымдардың XVIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XVIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «GYLYM JÁNE BILIM – 2023» = The XVIII International Scientific Conference for students and young scholars «GYLYM JÁNE BILIM – 2023». – Астана: – 6865 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-337-871-8

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001+37
ББК 72+74

ISBN 978-601-337-871-8

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2023

қолайлы жағдайда бастауға мүмкіндік берді. Соғысқа дейінгі халықаралық-саяси дағдарыс көрегендік пен саяси қателіктердің, ескірген догмаларды ұстанудың және халықаралық жағдайда түбегейлі жаңа құбылыстарды түсінгісі келмеудің жарқын мысалдарын берді"[4].

Аталған еңбектер мен мақалаларды зерттеу барысынан, авторлардың тұжырымдарынан, сөзсіз, соғысқа дейінгі Ұлыбритания премьер-министрі Н. Чемберленнің бастамасымен қолданылған «ымыраласу» саясаты ағылшын тарихнамасының «қара» беттерінде орын алуы, әлем тарихнамасында, саяси дискуссияларда критикалық тұрғыдан қарастырылғаны заңды түрдегі құбылыс. Себебі, бұл саясат нақты соғыстың бетін алуда еш рөл ойнамады, тіпті, соғыстың басталуын қамтамасыз етті деп айтуға болады. Алайда, сол замандағы саяси құбылыстар мен батыс мемлекеттерінің Бірінші дүниежүзілік соғысының аналогын болдырмау ниетін қарастыру да өте маңызды.

Қорытындылай келе, Екінші дүниежүзілік соғыстың басталуы тақырыбы бүгінгі күнге дейін өзекті болып қала береді және қазіргі тарихнамада көптеген қайшылықтарды тудырады. Әр түрлі зерттеушілер соғыстың басталуына кім кінәлі болды, оның басталуына қандай себептер себеп болды және оның әлемдік тарихқа қандай салдары болды деген сұрақ қояды. Мұның бәрі екінші дүниежүзілік соғыс тақырыбы тарихшылар мен жалпы жұртшылық үшін зерттеу және пікірталас тақырыбы болып қала беретінін көрсетеді.

Пайдаланылған әдебиеттер мен деректер тізімі

1. Орлов А.С., Новоселов Б.Н. Факты против мифов: Подлинная и мнимая история Второй мировой войны. - М., 1986. — 239 с.
2. Коробицына Л. В. Истоки Второй мировой войны в современной отечественной и британской историографии: траектория интерпретаций / Л. В. Коробицына // Известия Уральского федерального университета. Сер. 2, Гуманитарные науки. — 2017. — Т. 19, № 4 (169). — С. 222-230.
3. Finney P. «The Origins of the Second World War: Origins And Structure of British Foreign Policy, 1937-1939» (1989) — 242. pages.
4. Наринский М. М. Международно-политический кризис кануна Второй мировой войны // Великая Победа: в 15 т. Т. 1 / под общ. ред. С. Е. Нарышкина, А. В. Торкунова. М. : МГИМОУниверситет, 2015, С. 128–152

ӘОЖ 9/94

ҚЫТАЙ ДЕРЕКТЕРІНДЕГІ ҮЙСІН МЕМЛЕКЕТІ ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТТЕР

Қабділманап Таннұр

kabdilmanap.tangnur@gmail.com

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Тарих факультетінің 1курс студенті

Ғылыми жетекші – Жылқыбаев К.Д.

Үйсін тайпасы өз елін құру үшін батысқа қарай Іле өзені алабына қарай жылжыған жоқ. ғұндар арасында өмір сүрген «史记·大宛列传第六十三» да жазыпкеткен:“臣 (张骞) 居匈奴中· 闻乌孙王号昆莫· 昆莫之父匈奴西边小国也” «Менгеруші (Чжан Цян). Үйсін патшасының аты аталғанын естіген. Кунмо, Кунмоның әкесі, Бұл да Ғунның батысындағы шағын ел.” 《汉书·张骞李广利传》 [2] “天子数问骞大夏之属。骞既失侯· 因曰：‘臣居匈奴中， 闻乌孙王号昆莫。 昆莫父难兜靡本与大月氏俱在祁连、 焯煌间· 小国也。’”Үйсін Батыс Хань әулетінен бұрын Хэси дәлізінде (河西走廊) ел құрған екен. б.з.б 770-б.з.б221 жылдар дан бұрын Үйсін қазіргі Гуюань(固原) , Нинся (宁夏) өңірінде өмір сүрген деседі, кейін бірте-бірте Хэси (河西) аймағына қоныс аударған. Кейбір қытай ғалымдары Хэси дәлізіндегі (河西走廊) үйсін елі сол кездегі тарихи мағынада Үйсін елі болмаған деп

есептейді. Ол кезде Үйсін тайпасы ерте Цинь (先秦) дәуірінде өздерін «күн» (昆) деп атаған және сирун тайпасы (西戎) болған деген тұжырым бар. 《先秦典籍》 “ерте Цинь әдеби жазба”да «Күн» (昆) деп «Куньрунг» (昆戎), 《Йирон》 (緄戎) және «Хуни» (混夷) деп атаған, мысалы, «孟子·梁惠王章» да айтыпкеткендей«Тек қайырымды ғана үлкен нәрселерді кішірейте алады, соңғы Тан(故汤) Гэ, ал Вэн Ван (Чжоу Вэнван-周文王) Хунимен (күн халқы) араласады». “Үйсін” атауы алғаш рет Батыс Хань патшалығының «史记» дерегінде кездеселі [1].

Кейін Юэчжи руы (月氏) Үйсінге шабуыл жасап, Үйсін жеңіліске ұшырап, Куньмо Нандуми өлтірілді. «乌孙研究»[5] Үйсін туралы зеріттеулерде ғалымдардың көпшілігі Юэчжи әулетінің (月氏) Хань әулетінде Үйсін Куньмоны өлтіргенін табу қиын деп есептесе де, тиісті оқиғалардың күмәнді, дәлелсіз екенін және оларды одан әрі зерітту керек екенін атап өтті.

Аңыз бойынша, Нандуми өлтірілген кезде, Лиедзяоми әлі сәби болатын және шөл далаға тасталған деседі. Қарғалар Сюэ Цзяомиді етпен тамақтандырған, ал қасқырлар оны емізген екен. Ғұн Мао Дун шаньюй таң қалып, Лие Цзяомиді құдай деп ойлап, оны өсіруді ұйғарады. Нандумидің ұлы Лие Цзяоми есейіп, «шаньюйден әкесінің кегін алу үшін өтініш сұрады» және Ғун шаньюйдің көмегімен Юэчжилерді (月氏) Іле өзені алабынан қуып жіберді, шамамен Вэньди (文帝) билігінің үшінші жылынан бастап. Батыс Хань әулеті Хойюаньның төртінші жылына дейін (б.з.б. 161 - б.з.б. 160 ж.) Елді қалпына келтіру үшін бүкіл отбасы батысқа қарай көшті. Алайда канадалық синолог Пу Либен Үйсіннің Юэчжилерге (月氏) жасаған шабуылына өшпенділік себеп болғанына күмән келтіреді. Оның пайымдауынша, кек алудың себебі жоқ болуы мүмкін, бірақ драмалық әсерді күшейту үшін «汉书»[6] авторы қосқан әсерлеме оқиға деседі. Сонымен қатар, Үйсіндердің құрамына бастапқыда сайжия (сақ) мен Юэчжилер (月氏) кірді. Үйсін батысқа қарай Іле өзенінің төменгі ағысына қарай жылжыған соң Лие Цзяоми (猎骄靡) Ғун шаньюйлері Хэси дәлізіндегі (河西走廊) тайпаның жайылымдық жерін алып, оны патшаларға бөлгенін білгенде, оны өз руының атымен «Күнси патшасы» деп атағанына сенді. «Кун» атауы 《史书》 “Хунси патшасы” (昆邪王) ретінде де белгілі. Ғун шаньюй «күн» атауына тыйым салуды бұзды, сондықтан ол Кун атауының орнына тайпа атауы ретінде “үйсін” деп атады [2].

Ғалымдар негізінен Үйсінді Хекси дәлізінде (河西走廊) өмір сүрген деп есептегенімен, жапон синологы Мацуда Тосио Үйсіннің бастапқы тұрағы Хекси дәлізінде (河西走廊) емес, Боғда тауының солтүстік етегінде деген болжам жасаған. Ол тағы бір жапон синологы Шигеру Като атап өткендей, «史记» де Үйсіннің бір кездері Хэси дәлізінде (河西走廊) өмір сүргені жазылмаған, бірақ «汉书» жазбаларында бар деседі, бірақ «汉书» [6] редакторы «史记» [4] дұрыс түсінбегенін айтты. 《史记·大宛列传》 ның мазмұнынан туындаған. Шигэ Като: «史记» мен «汉书» мазмұны бірі-біріне қарама қайшы болып тұр дейді, біріншісі басым болуы керек деді. Мацуда Тосио Ду Юның «通典·州郡典»да жазған “Тинчжоу (庭州) (Цзиньман уезі (金满县))”бүгінгі Үрімжіден шығысқа қарай, Санжы автономиялық префектурасының Жимусар ауданы) бұрынғы Хань өлкесіндегі Үйсін ескі мекені солтүстік-батысында орналасқан. династиясы, және кейінгі Хань әулетінің жері. Чеші (车西) соңғы патшайымының жері Хулулар өткен әулеттерде қоныстанған», «旧唐书·地理志» даайтқан“Люша префектурасының солтүстігі (солтүстік-батыс), Бұрынғы Хань кезеңіндегі Үйсіннің бұрынғы жері. қашықтығы бес мың миль. Кейінірек Хань әулетінің Чеші

патшасы сарайы. Ху Гутиннің бес қаласы бар, олар әдетте «Бес қаланың қаласы» деп аталады». Мацуда Тосио сонымен бірге «旧唐书»[8] Көрсеткен бес қаланың Биешабали (Тинчжоу-庭州) екеніне назар аударды. Сондықтан Үйсіннің бастапқы тұрғылықты жерінің ауқымы Жимсар ауданынан ғана шектелмейтін сияқты, Жимсар уезінен Үрімжіге дейінгі барлық аймақтарды қамтуы мүмкін. Оазис, яғни Боғда тауының (博格达山) солтүстік жақтары [3].

Ханьмен дипломатиялық қарым-қатынас орнату кезеңі қытай деректерінде бұлайша суреттелген Цзяньюанның (建元) төртінші жылында (б.з.б. 139 ж.) Батыс Хань әулетінің императоры Вуди Чжан Цян ды Ғұндарға шабуыл жасау үшін Да Юэчжи (大月氏) лермен одақ құруды көздеп, Батыс аймақтардағы Да Юэчжилерге миссияға барды, бірақ мақсатына жетпей оралды. Содан кейін Хань императоры Вуди ғұндарға қарсы соғыс ашып, император Вуди Юангуанның екінші жылында (б.з.б. 133) Майи шайқасын бастады. Хэнань (河南) ды басып алғаннан кейін ол Хэси шайқасын (河西之战) бастап, Хань әскері жеңістен-жеңіске жетті. Император Вуди Юаньшоудың төртінші жылында (б.з.б. 119), ол ақыры «Цзиньчэн (Ланьчжоу), Хэсиси және Наньшань Янзеге (қазіргі Лобупо) дейін Ғұндар ізтаптыр маған деседі. Сол жылы Чжан Цянь Үйсіндер мен бірігу арқылы Ғұндардың оң қолын кесіп тастауға болатынын ұйғарды, сондықтан ол Хань Вуди ға Үйсінді өзқармақтарына қосуды ұсынады. Үш жылдан кейін Чжан Цянь Хань Вуның бұйрығымен Үйсінге Хань әулетімен бірге Ғұндарға қарсы соғысу үшін Дунхуаң敦煌(қазіргі гансудің батыс сол түстігінде орналасқан тарихи қала) мен Цилянға 祁连(гансу мен цинхай аймағыннан орын алып жатқан тау) қайтып беруін ұсынуды бұйырды.

Бұл кезде Үйсін мемлекеті екіге бөлінді. Ханзада қайтыс болды, ал Үйсін Куньмо Лиедзяоми оның ұлы Цэн Цзуды (Цзюнцуми деген атпен) ханзада ету туралы өтінішіне келісіп, ханзаданың інісі Далудың наразылығын тудырды. Далу әскери күшке ие және Дзюнь Сумиді өлтіру үшін әскер жинауды жоспарлап отырған кезде. Дзюнь Сюмиді қорғау үшін Ли Цзяоми оған басқа жерде өзін алып жүру үшін он мыңнан астам атты әскер береді. Ли Цзяоми өзін қорғау үшін тағы он мыңнан астам атты әскерін өз қолына алып қалды, елдегі барлық әскерді тікелей өзі басқара алмады. Ол Чжан Цянди қабылдап, кездеседі, бірақ Чжан Цянның Ханьмен одақ құру туралы өтінішіне келіспеді. Ли Цзяоми ескі ел екіге бөлінген, бір тұтас бола алмайды деп есептеді, және сол кездегі Хань империясының күшін білмеген, ғұндардан қорыққан, сондықтан Үйсін туған жеріне көшуі мүмкін емес еді.

Лицзяоми Чжан Цяньмен бірге ондаған елшілерді жіберді. Елшілер Батыс Хань империясының күштілігін көріп, Үйсін мемлекетін Хань империясы мен одақ құру мәселесін қарастыруға итермеледі. Ғун шаньюйлері Үйсіннің Хань империясымен байланыс құрғанын біліп, Үйсінге шабуыл жасамақшы болады. Ли Цзяоми сол кезде Батыс Хань әулетінің Батыс аймақтағы елдермен белсенді дипломатиялық қатынас орнатып жатқанын біліп, қолдау іздеп Хань әулетімен некелесіп(Құдаласу), Кунь әулетінің ағасы болуды сурады. Осылайша Юаньфэннің үшінші жылында (б.з.б. 108) Хань Вуди Цзяомиге Лю Цянь руының қызы Сицзюнь(细君) ханшайымына үйлендіреді. Ғұндар Үйсіннің Батыс Хань әулетінен қыз алғанын білген соң, олар да Ли Цзяомиге өз руынан бір қызды әйелдікке беріпті, Ли Цзяоми оны сол бәйбіше (左夫人) етті. Ли Цзяоми ханьдар мен ғұндарға бір мезгілде үйленді, бұл оның ханьдармен дипломатиялық қарым-қатынас орнатып қоймай ғұндармен де қарым-қатынасын үзуге шешім қабылдамағанын білдіреді. Лиедзяоми қайтыс болғаннан кейін көп ұзамай Цзюнсуми таққа отырды. Сицзюнь (细君) ханшайымды Юаньфэннің 6-шы жылы (б.з.б. 105 ж.) қайтыс болғаннан кейін Хань Вуди Чу патшаның (楚王) қызы Цзею (解忧) ханшайымды дереу Цзюнсумиге үйлендірді. Цзюнь Суми қайтыс болғаннан кейін оның інісі Вэн Гуими Куньмо атанып, Цзею (解忧) ханшайымға үйленеді. Ол Сицзюнь (细君) ханшайымынан әлдеқайда ұзақ өмір сүрді, ал Ханьның Үйсінге ықпалы күннен-күнге арта түсті [3].

Батыс Хань мен Үйсіннің одактасуы барысында Батыс Хань әулетінің императоры Чжао (昭帝) билігінің соңғы жылдарында, Үйсінге Ғун мен чеши одақтас әскерлері шабуыл жасады. Цзею (解忧) ханшайым Батыс Хань әулетіне өтініш жібереді Үйсінді қутқару үшін әскер жіберу туралы хат жазып. Бұл император Чжаоның (昭帝) өлімімен тұспа-тұс келді, ал Хань сарайы қосымша күштерді жібермеді. Император Суан (宣帝) таққа отырғаннан кейін Цзею (解忧) ханшайым мен Куньмо елшілерін жіберді. Сюань (宣帝) император Тянь Гуанминге (田广明) және басқа бес генералға 150 000 атты әскерді, ал Үйсін әскерін Ғундарға шабуыл жасауды бұйырды. Император Суанның алғашқы үш жылында (б.з.б. 71 ж.) Үйсін Куньмо Вэн Гуими 50 000 атты әскерін жеке өзі бастап, Ғунның Югули патша сарайына батыстан шабуыл жасап, үлкен жеңіске жетті. Содан бері ғундар Батыс Аймақтардан бірте-бірте шегініп, Үйсіндер Батыс аймақтардағы ең қуатты елге айналды. Куньмо Вэн Гуими ғундардан құтылып, Батыс Хань әулетімен одақ құруды ұйғарды. Император Суанның Юанкан билігінің екінші жылында (б.з.б. 64) Вэн Гуими хат(翁归靡) жазды: «Хан әулетінің ханшайымы қайта қалпына келуі үшін Юань Гуимиді (Цзею (解忧) ханшайымның ұлы) мұрагер етіп алғым келеді. , үйлену және қайта шығу оралу ғундарға қарсы көтеріліс.» деп Император Сюань келісіп, Үйсін мен Батыс Хань әулеті арасындағы одақ ресми түрде құрылды. Алайда алғашқы үш жылдан бастап (б.з.б. 71) Ғун билігі күннен-күнге құлдырай бастағандықтан, Батыс Хань әулеті Ғун мен өз бетінше күресе алды, ал Батыс Хань мен Үйсін арасындағы одақ тасу қыз беріп алысу мен ғана тоқтатылып қалды [5].

Ғунның Рьжууаң мен Уоианцуиди шаньюан екеуі бір-біріне келіспей, ханьға бағынды. Сонымен қатар, ғұнды жақтайтын Чеши (车师) әскері Батыс Хань әскерінен жеңіліп, Ғун Батыс аймақтарды басқаруға ауқаты қалмады. Батыс Хань әулеті Батыс аймақтардағы Ғунның орнын басын алды. Сюань императоры Шэньжуэнің үшінші жылында Батыс аймақтардың протекторатын құрды. Бастық дулу (都護)батыс қаласының жұмысымен айналысады, Үйсіндердің жүріс-турысын бірін бақылап отырған.

Батыс Хань әулетінің императоры Суанның Шэньжуэнің екінші жылында (б.з.д. 60) Вэн Гуими қайтыс (翁归靡) болды, ал оның ұлы Юань Гуими (元贵靡) Куньмоның орнына тағайымдала алмады. Үйсін ақсүйектері таққа Ғунның ұрпағын Ниминды отырғызады (Жуиншуими дың ұлы 《汉书》 [6]да Дөрекі патша деген атқа ие) Батыс Хань империясы наразы болды. Батыс Хань империясы мен Үйсіннің арасындағы қыз берісіп, алысқан уақыт тоқтатылған. Батыс Хань империясы Ғундарға қарсы күресу үшін Үйсінмен бірігудің қажеті болмағандықтан, Цзею(解忧) ханшайымның міндеті хань үшін Үйсінді басқару болды. Дөрекі патшаның билікте отыруы Батыс Хань империясына жақпаған және өзінің қатыгездігінен Үйсін халқының қолдауынан айырылды. Цзею (解忧) ханшайымы Хань елшілері Вэй Руи (魏如意) және Рен Чан (任昌) мен сөз байласып, Үйсіннің Дөрекі патшасын өлтіруге кірісті. бірақ сәтсіздікке ұшырады. Батыс Хань империясы Үйсіннің ішкі істеріне алғаш рет араласып, ақырын Үйсін арасындағы азаматтық қақтығыстарға әкеп соқты. Дөрекі патша биліктен айырылған. Сюань императорының бірінші жылында (б.з.б. 53) Ганлу оның немере ағасы Ву Цзюту (Вэн Гуимидің ғун әйелінен туған ұлы) көтеріліс жасап, Дөрекі патшаны өлтірді. Император Сюань Цянды бұзған генерал Синь Вусянди Уцзютуға шабуылға жіберді. Батыс аймақтардың губернаторы Чжэн Цзи Үйсіннің оң қолбасшысының әйелі Фэн Шиді (Цзею ханшайымының қызметшісі) Вуды тапсыруға көндіруге жіберді. Ақырында император Сюань Юань Гуимиді Ұлы Куньми, ал У Цзитуды Кіші Куньми деп, оған мөр мен лента сыйлады. Үйсін мемлекеті ақырында Батыс Хань империясының қарамағындағы мемлекетіне айналды. Кейінірек Хань әулеті жер мен халықты үлкен-кіші кунмиге бөлді. Үлкен Куньмиде 60 мыңнан астам, кіші Куньмиде 40 мыңнан астам үй болды. сондада халық

кіші күнмиді ұнатты [6].

Ұлы Куньми Юань Гуими(元贵靡) қайтыс болғаннан кейін Цзы Синми (子星靡) таққа муранер болып отырды қорқақ және қабілетсіз болған екен, бұл Батыс Хань империясының Үйсінді одан әрі басқаруға мүмкіндік берді. Батыс Хань империясы Синмиге барынша қолдау көрсетуге тырысты. Фэн Ши Синмиге қамқор болу үшін үйсін қаласына жүз адамды бастап барды. Ол сонымен бірге қамқоршы Хань Сюанның ұсынысын қабылдап, Үйсінға жоғары лауазымды шенеуніктерге, Далу мен бас бақылаушыға алтын мөрлер және күлгін таспалар Сюанға көмек көрсету үшін береді. Кейінірек қамқоршы Хань Сюань Синмиді тақтан тайдыруды ұсынды, бірақ император Юань келіспейді [7].

Үлкенді-кішілі Күнмидің арасында үнемі қақтығыстар болып тұрады. «汉书·西域传»[6]да жазғандай дау-дамайларға араша болу үшін «Хань еңбек қамын ойлайтын, бейбіт заман болмаған» деп жазады. Хунцзямоньның соңында Батыс Хань әулетінің императоры Чен (б. з. б. 18-17 жылы) Мо Чжэнь Сяо (末振将) Кіші Куньми болады. Ол кезде үлкен Куньмидің Ци Ли Ми (雌栗靡) өте беделді болды, ал Мо Чжэнь өзінің тағын тартып аларма деп Цилимиді өлтіруге біреуді жібереді. Хань Ли Мидың көкесі И Жимидің(伊跌靡) үлкен Куньми болуына көмектесті. Мо Чжэньцянды И Чжимидің қол астындағылар өлтірген соң, Хань дереу әскер жіберіп, Мо Чжэньцянның ханзадасы Фанцюды өлтірді. Мо Чжэньнің інісі Бей Юанту 80 000 адамды Канджудан пана іздеуге бастап үйсінге шабул жасап тұрған, Ұлы Куньми мен Сяо Куньми тайпаларын қосып алу үшін. Ақырында оған күзетші Сун Цзянь бастаған әскер шабуыл жасап өлтіреді [8].

Пайдаланылған әдебиеттер мен деректер тізімі

1. 《史记》 Катсухиса Фудзита, Шанхай: Шанхай ежелгі кітаптар баспасы, 2008. (Батыс хань Сымациян жазған “大宛列传”білімінің 63-тарауынан алынғын.)
2. 《汉书》 Ян Цяну, Қытайхалық Жэньмин университеті, Бейжің 2010ж (Шығыс Хань Бангу жазғын “张骞李广利传” бөлімінің 8-тарауынан алынған.)
3. 《孟子》 Ян Божун, Ланьчжоу университетінің Қытай бөлімінің Менцзы аудармасы және аннотация тобы, Чжунхуа кітап компаниясы 1962ж. (“梁惠王”бөлімінен алынған.)
4. 《史记》 Катсухиса Фудзита, Као Фэн және Каору Хироэ, Шанхай ежелгі кітаптар баспасы, 2008ж.
5. 《乌孙研究》 Ван минчжэ, Ван бинхуа Шинжаң халық баспасы1983ж
6. 《汉书》 Ян Цяну, Қытайхалық Жэньмин университеті, Бейжің 2010 ж. (“西城传”бөлімінен алынған.)
7. 《通典》 Ван Вэнцзин, Ван Юнгсин, Лю Цзюньвэн, Сю Тингюн, Си Фан, Чжунхуа кітап компаниясы, 2016ж (“州郡典”жйнағынан алынған.)
8. 《旧唐书》 Цзинь Чжаоин, Чжунхуа кітап компаниясы 1975 ж(“地理志”бөлімінен алынған.)

УДК 94(476)

ПОДВИГ КАЗАХСТАНСКИХ ЖЕНЩИН-ПАРТИЗАНОК НА БЕЛОРУССКОЙ ЗЕМЛЕ (1941–1944 ГГ.)

Новикова Алина Геннадьевна

Novikovalina098@gmail.com

Студентка исторического факультета Белорусского государственного педагогического университета имени М.Танка, Минск, Беларусь